

ACTA

POLONIAE

HISTORICA

XXXIII

WARSZAWA

1976

POLSKA AKADEMIA NAUK
KOMITET NAUK HISTORYCZNYCH
INSTYTUT HISTORII

ACTA
POLONIAE
HISTORICA

33

WROCŁAW—WARSZAWA—KRAKÓW—GDAŃSK
ZAKŁAD NARODOWY IM. OSSOLIŃSKICH
WYDAWNICTWO POLSKIEJ AKADEMII NAUK
1976

COMITÉ DE RÉDACTION

Jan Baszkiewicz, Antoni Czacharowski,
Władysław Czapliński, Bogusław Drewniak,
Władysław Karwacki, Jerzy Kłoczowski,
Tadeusz Łepkowski (président), Antoni Mączak,
Janusz Pajewski, Andrzej Pilch, Henryk Rechowicz,
Stanisław Russocki, Monika Senkowska-Gluck,

Marian Henryk Serejski, Józef Wolski, Andrzej Wyczański

RÉDACTION

Jan Baszkiewicz (rédacteur en chef),
Władysław Karwacki, Stanisław Russocki (rédacteurs adjoints)
Marek Sędek (secrétaire)

Ce volume a été préparé par la Rédaction :

Tadeusz Łepkowski,
Roman Wapiński,
Zbigniew Wójcik,
Krzysztof Gawlikowski,
Stanisław Russocki

INSTYTUT HISTORII PAN

Rynek Starego Miasta 29/31
00-272 Warszawa

Adresse télégraphique:
HISTORIOPAN

REDAKTORZY WYDAWNICTWA

Anna Heliasz, Izabella Rodzik

Printed in Poland

Zakład Narodowy im. Ossolińskich. — 1976 r.
Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk.
Wrocław, Oddział w Warszawie, ul. Długa 26
Nakład 635 egzemplarzy. Format A-5.
Objętość: 15,7 ark. wyd.; 15,5 ark. druk. A-1.
Papier: druk. sat. imp., III kl., 80 g., format: 61×86.
Oddano do składania: 4.XI.1975 r.
Podpisano do druku w lipcu 1976 r.
Wydrukowano w lipcu 1976 r.
Drukarnia im. Rewolucji Październikowej.
Warszawa, ul. Mińska 65.
Nr zam. 1453/75. J-101. Cena 45,— zł.

SOMMAIRE

ÉTUDES

Janusz Tazbir, Thomas More in Poland	5
Maria Bogucka, L'«attrait» de la culture nobiliaire ?	23
Stefan Meller, A la recherche d'une chance politique inexistante	43
Ryszarda Czepulis-Rastenis, La structure et la situation sociale de l'intelligentsia du Royaume de Pologne dans la période entre l'insurrection de 1830 et celle de 1863	69
Zbigniew Landau, National Income in Historical Research	93
Henryk Słabek, At the Origins of the Social Structure of Rural Areas in the Western and Northern Territories of People's Poland	121

RAPPORTS

Stefan Kieniewicz, La culture politique polonaise au XIX ^e siècle	141
--	-----

NOUVELLES MÉTHODES

Czesław Madajczyk, Les Mémoires en tant que documents de masse: les possibilités de leur exploitation dans les sciences humaines	165
--	-----

POLÉMIQUES

Andrzej Erożek, Four Letters from Texas to Poland in 1855	177
---	-----

COURANTS ET STRUCTURES

Tadeusz Grudziński, L'Institut d'Histoire et des Chartes de l'Université Nicolas Copernic à Toruń	179
---	-----

COMPTE RENDUS

J. Baszkiewicz, Histoire de France (S. Russocki); S. Russocki, Les origines du régime parlementaire en Bohême jusqu'au début du XVe siècle (A. Gieysztor); A. Jobert, De Luther à Mohila (J. Tazbir); L. Bazyłow, The Russian Society in the First Half of the 19th c. (J. Skowronek); J. Berghauzen, Les mouvements patriotiques dans le Royaume de Pologne 1833—1850 (A. Chojnowski); F. Ryszka, The State of Emergency State (W. Kulesza)	192
--	-----

NOTES	217
-----------------	-----

VIE SCIENTIFIQUE

11th General Congress of Polish Historians — Jacek Staszewski; La guérilla et la société — Tadeusz Jędruszczyk	237
--	-----

ACTA POLONIAE HISTORICA

T. XXX, 1974, Ossolineum, 308 pages

Prix \$4,5

ÉTUDES

Tadeusz Grudziński, The Beginnings of Feudal Disintegration in Poland
Stanisław Russocki, Les assemblées préreprésentatives en Europe centrale

Jerzy Michalski, L'opposition capitale — province et ville — campagne dans la mentalité des Polonais de la seconde moitié du XVIIIe siècle

Ludwik Hass, The Socio-Professional Composition of Hungarian Freemasonry (1868 - 1920)

ESSAIS

Jerzy W. Borejsza, Portrait du révolutionnaire polonais

Józef Chlebowczyk, Die Madjarisierungs — und die Germanisierungs-politik im 18. - 19. Jahrhundert und um die Jahrhundertwende. Versuch einer Konfrontation

MATÉRIAUX

Wiesław Śladkowski, La gauche française et la question de l'indépendance de la Pologne au cours de la Première Guerre mondiale

Leon Grosfeld, La Pologne face au problème de l'évacuation de la Rhénanie (1926 - 1929)

RECHERCHE HISTORIQUE. COURANTS ET STRUCTURES

Aleksander Gieysztor, L'histoire à l'Université de Varsovie

COMPTES RENDUS — NOTES — VIE SCIENTIFIQUE — CHRONIQUE

T. XXXI, 1975, Ossolineum, 317 pages

Prix \$6,5

ÉTUDES

Jerzy Topolski, Creative Processes of the Formation of Socialist Society in Poland (1944 - 1974)

Stefan Olszowski, The Foreign Policy of People's Poland in the Past Thirty Years

Janusz W. Gołębiowski, General Regularities and Specific Features of the Building of Socialism in Poland (1944 - 1948)

Kazimierz Piesowicz, Les facteurs sociaux dans l'évolution démographique de la Pologne dans les années 1945 - 1970

Krystyna Kersten, The New Territorial Shape of the Polish State and Evolution of Political Attitudes of Polish Society (1944 - 1948)

Andrzej Murzynowski, Jan Rejzler, Les codifications du droit judiciaire en Pologne populaire

ESSAIS

Stefan Zólkiewski, Sur l'exemple de l'hebdomadaire « Kuźnica »

RECHERCHE HISTORIQUE. COURANTS ET STRUCTURES

Antoni Podraza, L'Institut d'Histoire de l'Université Jagellonne

DISCUSSIONS

Ludwik Hass, Les problèmes des recherches sur la société de la Pologne de l'entre-deux-guerres

COMPTES RENDUS — NOTES — VIE SCIENTIFIQUE

T. XXXII, 1975, Ossolineum, 353 pages

\$5,65

GENERAL HISTORY IN POLISH HISTORIOGRAPHY, 1945 - 1974

Józef Wolski, Ancient History

Bronisław Geremek, Western Europe in the Middle Ages

Tadeusz Wasilewski, Medieval Eastern Europe

Władysław Czapliński, Western and Northern Europe in the 16th–18th Centuries

Władysław A. Serczyk, Eastern Europe in the 16th–18th Centuries

Tadeusz Mencel, The French Revolution and the Age of Napoleon

Janusz Pajewski, Western Europe in the 19th Century

Wiktoria Sliwowska, Russia from 1815 to 1914

Tadeusz Jędruszcak, Maria Nowak-Kiełbikowa, Europe from 1918 to 1947

Izabela Rusinowa, The United States

Jan Kieniewicz, Marcin Kula, The Third World

RECHERCHE HISTORIQUE. COURANTS ET STRUCTURES

Stanisław Gierszewski, L'Institut d'Histoire de l'Université de Gdańsk

COMPTE RENDUS — NOTES — BIBLIOGRAPHIE — VIE SCIENTIFIQUE

ANNALES

ÉCONOMIE—SOCIÉTÉ—CIVILISATIONS

Revue bimestrielle fondée en 1929 par Lucien FEBVRE et Marc BLOCH
publiée avec le concours du Centre National de la Recherche Scientifique
et de l'École des Hautes Études en Sciences Sociales

Comité de Direction: Fernand BRAUDEL, Marc FERRO, Georges
FRIEDMANN, Jacques LE GOFF, Emmanuel LE ROY LADURIE;
Charles MORAZÉ

Secrétaires du Comité: Paul LEUILLIOT, Marianne MAHN-LOT,
André BURGUIÈRE Secrétaire de la Rédaction: Jacques REVEL

30e ANNÉE—N° 6

NOVEMBRE—DÉCEMBRE 1975

AUJOURD'HUI

S. Ch. KOLM, L'âge de Keynes aux États-Unis et sa fin dans le monde

PRATIQUES ÉCONOMIQUES ET GROUPES SOCIAUX

R. MUELLER, Les prêteurs juifs de Venise au Moyen Age

D. DESSERT et J.-L. JOURNET, Le lobby Colbert: un royaume ou une
affaire de famille?

J.-P. HIRSCH, Les milieux du commerce, l'esprit de système et le pou-
voir à la veille de la Révolution

MODÈLES ÉCONOMIQUES

É. PATLAGEAN, « Économie paysanne » et « féodalité byzantine »

E. LE ROY LADURIE, Un « modèle septentrional »: les campagnes pari-
siennes (XVIe—XVIIe s.)

R. DESCIMON, Structures d'un marché de draperie dans le Languedoc
au milieu du XVIe siècle

G. DUPRÉ et A. MASSALA, Création et développement des marchés chez
les Beembe. Un changement dans l'idéologie du pouvoir

COMPTES RENDUS: Histoire et analyse économiques

HISTOIRE DE L'ENSEIGNEMENT

D. JULIA et P. PRESSLY, La population scolaire en 1789. Les extrava-
gances statistiques du ministre Villemain

H. CHISICK, Bourses d'études et mobilité sociale en France à la veille
de la Révolution. Bourses et boursiers du collège Louis le Grand
(1762—1789)

POLÉMIQUES ET CONTROVERSES

A. CROIX, J. DUPÂQUIER, Statistique et démographie historique

RÉDACTION: 54, Boulevard Raspail, 75006 PARIS

ADMINISTRATION: Librairie Armand Colin, 103, Boulevard Saint-Michel,
75005 PARIS. Comptes chèques postaux: PARIS, n° 21335-25

ABONNEMENTS 1976: France et Pays de la Communauté: 110 F.

(Étudiants: 95 F.) — Étranger: 140 F.

Le numéro: 23 F. — Numéros spéciaux: 46 F.

Cena: 45 zł

ACTA POLONIAE HISTORICA

Orders for this periodical from abroad can be placed with "Ars Polona" Krakowskie Przedmieście 7 00-068 Warszawa, Poland or with

— Kubon & Sagner, Inhaber Otto Sagner, D8 München 34, Postfach 68, Bundesrepublik Deutschland,

— Earls court Publications Ltd., 130 Shepherd Bush Centre, London W 12, Great Britain,

— Licosa Commissionaria Sansoni, Via Lamarmora 45, 50 121 Firenze, Italy.

One issue: \$5,65

WARUNKI PRENUMERATY

Cena prenumeraty rocznej zł 90,—

Cena prenumeraty półrocznej zł 45,—

Prenumeratę *na kraj* przyjmują Oddziały RSW „Prasa-Książka-Ruch” oraz urzędy pocztowe i doręczyciele — w terminach:

— do 25 listopada na styczeń, I kwartał, I półrocze roku następnego i na cały rok następny

— do dnia 10 miesiąca, poprzedzającego okres prenumeraty na pozostałe okresy roku bieżącego.

Jednostki gospodarki uspołecznionej, instytucje i organizacje społeczno-polityczne składają zamówienie w miejscowych Oddziałach RSW „Prasa-Książka-Ruch”.

Zakłady pracy i instytucje w miejscowościach, w których nie ma Oddziałów RSW oraz prenumeratorzy indywidualni, zamawiają prenumeratę w urzędach pocztowych lub u doręczycieli.

Prenumeratę ze zleceniem wysyłki za granicę, która jest o 50% droższa od prenumeraty krajowej, przyjmuje RSW „Prasa-Książka-Ruch”, Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw, ul. Towarowa 28 00-958 Warszawa, konto PKO nr 1531-71 w terminach podanych dla prenumeraty krajowej.

SPRZEDAŻ NUMERÓW BIEŻĄCYCH I ARCHIWALNYCH

— w Księgarni Ośrodka Rozpowszechniania Wydawnictw Naukowych PAN sprzedaż gotówkowa i wysyłkowa numerów bieżących i archiwalnych, płatność gotówką, przelewem lub za zaliczeniem pocztowym. Adres: OR PAN, Pałac Kultury i Nauki, 00-901 Warszawa, konto PKO 1531-912 I Oddział Warszawa.

Index 35 130